

suvremenim uzorima, te na svoj način rezimira tijekom ranoromaničke umjetnosti na hrv. obali. A. Buvina je bio i slikar: njegovu monumentalnu fresku Sv. Kristofora bilježi još Cassasov crtež potkraj XVIII. st.

U unutrašnjosti splitske katedrale očuvana su dva duga naslona korskih klupa, bliska Buvininu stilu, rezbarena u domaćoj sredini XIII. st. Sedam vodoravnih pojasa s tokarenim rešetkama i geometrijskim prepletima ispunjeni su slikovitim rezbarijama životinja i biljaka. Između dvokatnih arkadica u gornjem dijelu naslona postavljeni su na ugao kvadrati s prikazima evanđelista i apostola, a na četiri kraja naslona srednjovj. gradski zaštitnici Sv. Dujam i Staš te Sv. Kuzma i Damjan. Među ostalim detaljima zanimljiv je prikaz četvorice svećenika koji držeći se za ruke pjevaju iz kodeksa otvorena na pulu.

»Kipovi i reljefi« koje je 1240. u vrijeme biskupa Treguana izradio Radovan, »najodličniji od svih u ovoj umjetnosti«, kako piše na heksametarskom lat. natpisu pod lunetom trogirskoga portala, bez dvojbe su najvrednija djela hrv. romaničke umjetnosti. Današnja cjelina portala nije nastala istodobno, nego je izvorni arhit. i ikonografski program već sred. druge pol. XIII. st. bio preinačen i proširen radovima nekolicine ranogotičkih majstora. Radovan je ostvario manje od polovice zamišljene cjeline, ali dostatno za poimanje izgleda cjelovita portala. Ostavio je i jasnu naznaku arhit. okvira cijeloga portala — ponajprije njegov temelj: telamone i lavove te prikaze iz ciklusa Mjeseci u donjoj zoni, a lunetu u gornjoj, koja je trebala biti presvođena reljefnim prikazima iz Kristova života, od čega je izradio tek dio. Donja je zona trebala u Radovanovoj zamisli imati zaokružen kalendarski niz (ostvareno ih je tek pet, od prosinca do travnja) komponiran u rasporedu od po dva pilastra nošena na plećima telamona sa svake strane vrata. Teološka točka gornje zone temelji se na sakramentalnom značaju Kristova rođenja, što tumači luneta isklesana »à double face« (poput Antelamijevih na Baptisteriju u Parmi) s prikazom Rođenja na prednjoj i sa znakom križa na stražnjoj strani, jedna i druga ispunjena iscrpnim didaktičnim sadržajima. Time je Radovanova luneta prvi timpanon koji Kristovo rođenje uzima za središnju temu čitavoga gl. pročelja. Obilježja su Radovanova stila sigurno komponiranje, fina obrada detalja i izrazit osjećaj za prikazivanje materije u povišenu reljefu. Očita je sličnost dijelova trogirskoga portala i drugoga luka središnjega portala bazilike Sv. Marka u Veneciji, pa datacija trogirskoga portala važi kao uporište za kronologiju venec. skulpture toga doba.

Nakon Radovana u dalm. se skulpturi pojavljuje niz propovjedaonica i ciborija bliskih stilskih elemenata, između Dubrovnika i Bribira, Splita i Trogira. Neki od trogirskih i splitskih kapitela upućuju na kapitele »živih košara« Alfana iz Termolija (oko 1230). Premda su sve te propovjedaonice i ciboriji, od kojih je većina posvjedočena tek ponekim ulomkom ili opisom, varijacije zajedničkoga prototipa, nema čvršćih dokaza da bi bili djela iste radionice (za kapitele trogirskoga ciborija nađena je i izravna venec. paralela).

A. BUVINA, detalj vratnica splitske katedrale

PROPOVJEDAONICA U SPLITSKOJ KATEDRALI

